

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 946 sahifa,
16-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaiyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinova	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Вахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Dिल्фуза Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan refleksiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanalievna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarning psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarning kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korreksiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasaxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakulov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlilik misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari.....	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari.....	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni.....	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства.....	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari.....	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida.....	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida.....	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari.....	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Hadassah hospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston hospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati ..... 357 <i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>
	Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi..... 361 <i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>
	Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari ..... 364 <i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>
	Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi ..... 367 <i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari ..... 370 <i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>
	Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi ..... 373 <i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi..... 377 <i>Kozimova Sadoqat</i>
	Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari ..... 380 <i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>
	Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar ..... 383 <i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>
	Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni..... 386 <i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>
	Talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida)..... 390 <i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>
	Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish ..... 393 <i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>
	Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni ..... 398 <i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>
	Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish ..... 402 <i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>
	Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish ..... 406 <i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>
	Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов. 409 <i>Гуламов Жасур Баходирович</i>
	Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии ..... 413 <i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>
	Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi..... 421 <i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>
	Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений ..... 424 <i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>
	Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya ..... 427 <i>M.U. Raxmanova</i>

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Бурунова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi, Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari.....	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinoz</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari	517
<i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>	
Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике	522
<i>Тилова Турдихол Баратовна</i>	
Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlari	529
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Tabiiy fanlar darslarini o'qitishda muammoli texnologiyalardan foydalanish usullari ..... 533 Ochilova O'g'iloy Mardon qizi
	Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Parems in English, Uzbek, and Russian Languages ..... 537 Jumanova Sabrina Vaydullo kizi
	Kurash mashg'ulotlarida raqamli texnologiyalar qo'llanilishi ..... 542 Melikuziyev Azizjon Adaxamjon o'g'li
	O'spirinlarda kasbiy tanlov noaniqligi sharoitida mustaqil qarorlarni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari ..... 546 Karimova Gulxumor Shodi qizi
	ChatGPT kabi til modellarining ta'lim va fan sohasiga ta'siri ..... 550 Djabbarova Xabiba Kuvandikovna
	Biologiya ta'limida qo'llaniladigan masala va mashqlarning turlari, mazmuni va kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni ..... 554 Yusupova Lobar Nizomjon qizi, Raxmatov Uchkun Ergashevich
	Сравнительный анализ русской и узбекской концептосфер в контексте преподавания РКИ ..... 560 Рустамова Феруза Махмуджановна
	Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining kasbiy madaniyatini kompetensiyaviy yondashuv asosida rivojlantirish texnologiyalari ..... 565 Imomov Musurmon Pirnazarovich
	Boshlang'ich ta'limda aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirish metodikasi ..... 572 Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna
	Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning o'rni ..... 576 Shabbazova Nodira Xamzayevna
	Umumta'lim maktablarida immersiv texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish ..... 579 Axmedova Dilnoza Baxtiyor qizi
	Tasviriy san'at ta'limida kompozitsiya o'qitishning takomillashtirilgan metodik tizimi ..... 581 Karshiboyeva Dilafuz Boxodirovna
	Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda refleksiv topshiriqlarning o'rni . 584 Altibayeva Malika Kuvandikovna
	STEAM yondashuvi asosida rivojlantiruvchi markazlarning samaradorligini oshirish yo'nalishlari ..... 587 O'rinova Feruza O'ljayevna, To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna
	Aholi o'rtasida ommaviy sportni rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari ..... 591 Davulov Ozodbek Qalandarovich
	Tasavvufda ma'naviy tarbiya tushunchasi va uning nazariy-metodologik asoslari ..... 595 Satimova Sevinch Sardorbekovna
	Teaching Literary and Non-Literary Forms of Speech to Young Learners ..... 600 Nargiza Tulyaganova
	Pedagog kadrlarni innovatsion faoliyatga tayyorlashni boshqarish tizimini takomillashtirishning metod va mexanizmlari ..... 604 Aziboyev Shuhrat Olimovich
	Cerebral falajli bolalarda sensor, diqqat va motor funksiyalar integratsiyasining faktorli tahlili ..... 608 Karimberdiyev Azamat Axmadjon o'g'li
	O'smirlik davrida emotsional intellektni namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari ..... 614 Djumabaeva Manzura Bagibekovna, Zoirova Laylo Alisher qizi, Umirboyeva Zaxro Dilmurod qizi
	Zamonaviy ta'lim modellari mohiyati va ularning pedagogik tizimdagi o'rni (4K, 5E, 5I modellari misolida) ..... 617 Raxmatov Uchkun Ergashevich, Qodirova Marjona Azamat qizi
	Ayollarni iqtisodiy faollikka tayyorlashda o'quv dasturlarini loyihalash tamoyillari ..... 624 Diyarova Shaxloxon Rovshan qizi

Interfaol ta'lim metodlari asosida o'qituvchilarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi: tajriba-sinov natijalari tahlili	628
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Raqamli muhitda maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini tashkil etish: tadqiqotlar sharhi	633
<i>Amanova Dilorom Faxritdin qizi</i>	
Kognitiv tilshunoslikda skript atamasi va uning voqelanish mexanizmlari	637
<i>Fayzullayev Shohrux</i>	
The Concept of Blended Learning and its Role in the Modern Educational Paradigm	641
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Finlyandiya boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematika fanini o'qitish metodikasi	645
<i>G'aybulloyeva Yulduz Mexriddinovna</i>	
Xalq hunarmandchiligi bo'yicha o'quvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirish	651
<i>Isoqov Shohruh Turabek o'g'li</i>	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremias in English, Uzbek, and Russian Languages	654
<i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>	
Internet-risk profilaktikasining bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashdagi o'rni	659
<i>Mamatxanova Nargiza Toxirovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni samarali tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	663
<i>N. Sh. Abdullayeva, F. R.Valiyeva, S. S. Raximova</i>	
Musiqiy-ritmik harakatlarning asosiy komponentlari va ularni rivojlantirishda SI imkoniyatlari	667
<i>O. A. Shodiyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimi asosida ta'limni tashkil etishning pedagogik xususiyatlari ..	672
<i>Y. R. Azzamov</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integratsion yondashuv asosida bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning pedagogik asoslari	676
<i>Yakubova Zilola Zikirovna</i>	
Aksiologik yondashuv asosida talabalarda mas'uliyatni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	679
<i>Teshayeva Dilnoza Chori qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tasviriy faoliyat turlari asosida estetik tarbiyalash masalalari.	684
<i>Yuldasheva Dilshoda To'lqinovna</i>	
Профессиональная рефлексия как фактор развития научного интеллекта будущего педагога в системе педагогического образования	688
<i>Анварова Хуснора, Isoxоnova Aziza</i>	
Толерантность в мультикультурном обществе	692
<i>Бекбосынова З. К.</i>	
Методика работы над ошибками как средство повышения грамотности	696
<i>Исмаилова Мадинабону</i>	
Методы и подходы к развитию профессиональной лексической компетенции студентов военных направлений	701
<i>Хамидова Нигора Тулкуновна</i>	
Raqamli ta'lim muhiti va uning maktabgacha yoshdagi bolalar rivojiga ta'siri	704
<i>Xayriddinova Parvinabonu Baxtiyor qizi</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida "botanika" fanini o'qitish samaradorligini oshirishda elektron ta'lim resurslardan foydalanish metodikasini takomillashtirish	707
<i>Nasirova Shahlo Qutbiddinovna</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning intellektual va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda media ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xosligi	710
<i>Mahmudjanova Ro'za Mahmudjan qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	O'zbekistonda jismoniy tarbiya va ommaviy sport samaradorligining tahliliy jihatlari..... 714 Aslanova Malohat Akramovna
	Differensial yondashuv asosida o'quvchilarning moliyaviy savodxonligini rivojlantirish muhim omil sifatida..... 718 Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich, Xokimjonova Feruza Hosiljon qizi
	Jismoniy tarbiya-sog'lomlashtirish faoliyati jarayonida oliy ta'lim muassasalari talabalarining sog'lom turmush tarzini shakllantirish ..... 721 Ne'matova Diyora Dilshod qizi
	Sport gimnastikasining yoshlar jismoniy rivojlanishidagi o'rni va ahamiyati ..... 725 Pirimova Nargiza Adilovna
	Maktabgacha yoshdagi (3–6 yosh) bolalarda erta ingliz tili o'rganishning psixologik va pedagogik samaradorligi..... 728 Xayrullayeva Muharramxon Davronbek qizi
	Maktabgacha ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning strategik yo'nalishlari ..... 733 Otahanova Manzura G'ofurovna
	Development of Intercultural Communication Competence of Future Teachers in Speaking Classes as an Important Lingvodidactic Problem: Evidence From Uzbekistan's Higher Education Context..... 736 Muhammadiyeva Halima Saidahmadovna
	Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda reflektiv topshiriqlarning o'rni . 749 Altibayeva Malika Kuvandikovna
	Jamiyatda huquqiy madaniyatni shakllantirish va rivojlantirishda davlat hokimiyati organlari faoliyatini takomillashtirish muammolari va istiqbollari ..... 752 Ismailov Sarvarbek Anvarbekovich, Maxkamova Munavvarxon Alisher qizi
	Psixolog talabalarda kasbiy refleksiyaning rivojlantirishning tarbiyaviy-psixologik determinantlari: muammolar va yechimlar ..... 757 Shukurova Nargiza Ikramovna
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishda jismoniy tarbiyaning pedagogik salohiyati ..... 762 Xudoyberdiyev Sh. M.
	Maktabgacha yoshdagi bolalar intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishda ta'lim metodlari va vositalari..... 766 Esanbekova Fotima G'ayratjonovna
	Чеховские традиции в прозе XX века (Бунин, Платонов, Шукшин) ..... 770 Багирова Паринисо Бобировна
	Oliy ta'limda mustaqil ishlarni tashkillashtirishda nostandart testlardan foydalanishning samarali metodlari va metodik tavsiyalar..... 775 Nurnazarova Gavharoy Baxtiyor qizi
	Umumta'lim va ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarida oila obrazining kognitiv va emotsional komponentlari qiyosiy tahlili ..... 780 Toshtemirova Nigora Ibrohimovna
	Boshlang'ich sinf "Tarbiya" darsligida Abdulla Avloniyning "Turkiy guliston yoxud axloq" asari g'oyalari integratsiyalashning pedagogik imkoniyatlari ..... 784 Tovoshova Ozoda Akmal qizi
	Noto'liq oila farzandlarida emotsional-irodaviy sohani rivojlantirish orqali ijtimoiy dezadaptatsiyani bartaraf etish..... 789 Kaxarova Ozoda Abdimominovna
	Kelajak pedagog shaxsini rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining psixologik ta'siri... 793 M. B. Pulatova
	Maktabgacha ta'lim tashkilotida inson resurslarini boshqarish tushunchasining ilmiy-nazariy tahlili ..... 796 Maraimova Muxtabar Pulatovna
	Kredit-modul modeli asosida kreativ ta'lim muhitini yaratish omillari va imkoniyatlari..... 801 Xalkuziyeva Dilnoza Baxodirovna

Maktabgacha ta'lim pedagoglarining kasbiy faoliyati samaradorligini oshirishga qaratilgan pedagogik texnologiya modeli	805
<i>G'aniyeva Vazira Yusufvna</i>	
Xorijiy va mahalliy tajribada prognostik madaniyatni shakllantirish yondashuvlari	809
<i>Ziyoda Urinbayeva</i>	
The Role of Tolerance in the Professional Activities of Internal Affairs Bodies	813
<i>Toshpo'latov Anvar Shokir o'g'li</i>	
O'quvchilarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda sharq mutaffakirlari merosidan foydalanish	818
<i>Eshquvvatov To'lqinjon Eshquvvatovich, Buronova Durdona Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda interfaol metodlar orqali integrativ faoliyatlarni tashkil etish	822
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	826
<i>Mirzaqobilova Sarvinoz Aliqul qizi</i>	
Zamonaviy jamiyatda ekologik mediamadaniyatni shakllantirish masalalari	832
<i>Marziyayev Janabay Kalibayevich</i>	
Alisher Navoiyning "Mahlub ul-qulub" asari asosida o'quvchilarning axloqiy fazilatlarini shakllantirish	836
<i>Karamatova Dilfuza Sadinovna, Mahmudova Niginabonu Mizrof qizi, Ravshanova Mohinur O'tkir qizi</i>	
Pedagogik amaliyot jarayonida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy karyera loyihalash ko'nikmalarini shakllantirish	840
<i>Djalolova Sevara Xolmurodovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida inklyuziv ta'limni tashkil etishda innovatsion pedagogik texnologiyalar	845
<i>G'ulomova Dildora Shoirvna</i>	
Rus tilini o'qitishda grammatik kompetensiyani kommunikativ metod yordamida shakllantirish: qoidalardan jonli muloqotga o'tish metodikasi	850
<i>Arabova Muhiba Bazarovna</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchisining kasbiy kompetentligini axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida takomillashtirishning pedagogik muammo va ehtiyojlari	854
<i>Axrorova Munajat Mashraf qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy tafakkur ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	858
<i>Azizjonova Asilabonu Alisher qizi</i>	
Ta'limda innovatsion yondashuvlarning pedagogik-psixologik asoslari (pedagogik otm misolida).....	862
<i>Begmatova Dildora Saydaliyevna</i>	
Developing the Creativity of Primary School Students Through Art-Pedagogical Methods	866
<i>Dauletmuratova Bayramgul Makhsetbay kizi</i>	
Tabiiy fanlar darslarida kreativ ta'lim muhitini shakllantirishning innovatsion texnologiyalari va ularni takomillashtirish yo'llari	871
<i>Farmanova Parvina Jamshid qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida arifmetik ko'nikmalarni mustahkamlash: zamonaviy ta'limdagi innovatsion yondashuvlar.....	875
<i>Izimbetova Amina</i>	
Matematika va o'yinlar nazariyasi: strategik qarorlarni modellashtirishda rivojlanish bosqichlari va amaliy ahamiyati.....	878
<i>Jumanazarova Shahzada</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish faoliyatini rivojlantirishning ilmiy nazariy asoslari	881
<i>Laylo Berdiqulova Erkin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari nutqini integrativ yondashuv asosida o'stirish usullari.....	885
<i>Mamatraimova Dilshoda Chorshanbiyevna, Normengliyeva Sevinch Ulug'bek qizi</i>	
STEAM texnologiyasi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlikni rivojlantirish tamoyillari	889
<i>Nazirova Guzal Malikovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda maishiy ko'nikmalarni takomillashtirishning ilmiy nazariy asoslari.....	893
<i>Saydaliyeva Gavhar Burxon qizi</i>	

Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida o'quvchilarning tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirish	896
Sobirov Avazbek Anvarovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ayrim emotsional holatlar (injiqlik va emotsional reaktivlik)ni boshqarish.....	903
Sultonova Nurxon Anvarovna	
Teatr pedagogikasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish modeli va metodlari	907
Tolipova Shohista Qudrat qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida emotsional intellektni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning roli	911
Turg'unova Gulzoda Botir qizi	
Farzand tarbiyasida onaning psixologik va axloqiy ta'sirining amaliy jihatlari	916
Tuxtaboyeva Durdonaxon Tulkunovna	
Ontogenezning turli bosqichlarida shaxsning axloqiy rivojlanish xususiyatlari	919
Umaraliyev Muzaffarjon Muhammadjon o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'zlashtirishini metakognitiv monitoring qilish va baholashning nazariy-metodik asoslari	923
Xalikova Zaxro Mirshadmanovna	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining psixologiyada qo'llanilishi	927
Yoqubova Gulhayo Erkin qizi	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	931
Bilolov Inomjon O'ktamovich	
Karatening kelib chiqish tarixi	934
Isayev Saidasliddinxon Islom o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ faollikni shakllantirishga doir usul va vositalar	937
Nishonova Kamola Shokirjon qizi, Mamadjonova Hayotxon Abdulolim qizi	
Родительские установки и развитие личности	941
Кодирова Нилуфар Абдусаттор кизи	

BOSHLANG'ICH TA'LIM JARAYONIDA MANTIQUIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK ASOSLARI

Mirzaqobilova Sarvinoz Aliqul qizi
Guliston davlat pedagogika instituti magistranti

Annotatsiya: Maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari chuqur tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi, shu bois mantiqiy tafakkurni rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot doirasida boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlari, ularning bilish faoliyati rivojlanish bosqichlari hamda mantiqiy fikrlashni shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar yoritilgan.

Pedagogik va psixologik yondashuvlar asosida mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning samarali metod va usullari tahlil qilinadi. Xususan, interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar yaratish, didaktik o'yinlar, mantiqiy mashqlar hamda integrativ yondashuvlarning o'quvchilar tafakkuriga ta'siri ilmiy asosda ochib beriladi. Shuningdek, o'qituvchining pedagogik mahorati, o'quv muhitining tashkil etilishi hamda ta'lim jarayonining psixologik jihatlari muhim omil sifatida ko'rib chiqiladi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich ta'lim jarayonida tizimli va maqsadga yo'naltirilgan pedagogik faoliyat o'quvchilarda tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish va xulosa chiqarish kabi mantiqiy operatsiyalarni samarali shakllantiradi. Shu asosda ishlab chiqilgan amaliy tavsiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish o'quvchilarning intellektual rivojlanishini ta'minlaydi. Mazkur natijalar boshlang'ich ta'lim tizimida pedagogik faoliyatni takomillashtirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: bilish faoliyati, boshlang'ich ta'lim, didaktik o'yinlar, interfaol metodlar, kreativ fikrlash, mantiqiy operatsiyalar, mantiqiy tafakkur, muammoli ta'lim, o'quvchi rivoji, pedagogik texnologiyalar, pedagogik yondashuv, psixologik xususiyatlar, ta'lim samaradorligi, tahlil va sintez, umumlashtirish.

Abstract: The article presents a comprehensive analysis of the pedagogical and psychological foundations for developing logical thinking in primary education. In the modern education system, fostering students' independent thinking skills is considered a key priority; therefore, the development of logical thinking gains particular significance. The study examines the age-related and psychological characteristics of primary school students, the stages of development of their cognitive activity, and the factors influencing the formation of logical thinking.

Based on pedagogical and psychological approaches, effective methods and techniques for developing logical thinking are analyzed. In particular, the impact of interactive methods, problem-based situations, didactic games, logical exercises, and integrative approaches on students' thinking is scientifically substantiated. Special attention is given to the teacher's pedagogical competence, the organization of the learning environment, and the psychological aspects of the educational process as key factors in fostering logical thinking.

The results indicate that systematic and goal-oriented pedagogical activities in primary education contribute to the effective formation of logical operations such as analysis, comparison, generalization, and drawing conclusions. On this basis, practical recommendations are developed, the implementation of which enhances students' intellectual development. The findings have significant scientific and practical importance for improving pedagogical practices in primary education.

Key words: analysis and synthesis, cognitive activity, creative thinking, didactic games, generalization, interactive methods, learners' development, logical operations, logical thinking, pedagogical approach, pedagogical technologies, primary education, problem-based learning, psychological characteristics, teaching effectiveness.

Аннотация: В статье представлен всесторонний анализ педагогико-психологических основ развития логического мышления учащихся в процессе начального образования. В современной системе образования формирование навыков самостоятельного мышления у учащихся является одной из ключевых задач, в связи с чем развитие логического мышления приобретает особую значимость. В исследовании освещены возрастные и психологические особенности учащихся начальных классов, этапы развития их познавательной деятельности, а также факторы, влияющие на формирование логического мышления.

На основе педагогических и психологических подходов рассматриваются эффективные методы и приёмы развития логического мышления. В частности, научно обосновано влияние интерактивных методов, создания проблемных ситуаций, дидактических игр, логических упражнений и интегративного подхода на развитие мышления учащихся. Особое внимание уделено педагогическому мастерству учителя, организации образовательной среды и психологическим аспектам учебного процесса как важным факторам развития логического мышления.

Результаты исследования показывают, что системная и целенаправленная педагогическая деятельность в начальном образовании способствует эффективному формированию у учащихся логических операций, таких как анализ, сравнение, обобщение и умение делать выводы. На этой основе разработаны практические рекомендации, внедрение которых в образовательный процесс обеспечивает интеллектуальное развитие учащихся. Полученные результаты имеют важное научно-практическое значение для совершенствования педагогической деятельности в системе начального образования.

Ключевые слова: анализ и синтез, дидактические игры, интерактивные методы, когнитивная деятельность, креативное мышление, логические операции, логическое мышление, начальное образование, образовательная эффективность, педагогические технологии, педагогический подход, проблемное обучение, психологические особенности, развитие учащихся, обобщение.

KIRISH

“Fikr yuritish inson rivojlanishining eng yuqori ifodasi va shaxs hamda jamiyat taraqqiyotining kalitidir” ^[1].

Boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish pedagogik faoliyatning eng dolzarb va muhim vazifalaridan biridir. Mantiqiy tafakkur o'quvchilarga nafaqat tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish va xulosalar chiqarish qobiliyatlarini shakllantirish imkonini beradi, balki keyinchalik murakkab bilimlarni mustaqil o'zlashtirish, ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi ^[2]. Shu sababli, boshlang'ich sinf pedagogikasi nafaqat bilim berishga, balki bolalarning fikrlash jarayonlarini doimiy ravishda rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi lozim.

Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf yoshidagi bolalar fikrlashning konkret-amaliy operatsiyalaridan boshlanib, mantiqiy operatsiyalarni asta-sekin shakllantira boshlaydigan muhim davrda bo'ladi. Vygotskiy fikricha, bolaning intellektual rivojlanishi ijtimoiy muhit va pedagogik yordam bilan bevosita bog'liq ^[1]. Shu bilan birga, J. Piaget ta'kidlaganidek, bu davr bolaning o'quv faoliyati va muammolarni hal qilish qobiliyatini shakllantirish uchun eng qulay davr hisoblanadi ^[3].

Mantiqiy tafakkurni rivojlantirish pedagogik va psixologik jihatdan bir necha asosiy omillar bilan belgilanadi. Ulardan eng muhimlari:

- 1. Psixologik omillar:** bolaning yosh xususiyatlari, diqqat va xotira darajasi, shaxsiy qiziqish va motivatsiyasi;
- 2. Pedagogik omillar:** o'qituvchining metodik mahorati, darsning mazmuni va murakkablik darajasi, interfaol metodlar;
- 3. Ijtimoiy-madaniy omillar:** oilaviy qo'llab-quvvatlash, sinfdagi hamkasblar bilan muloqot, ta'lim jarayonidagi ijtimoiy muhit ^[2].

Shuni ta'kidlash kerakki, mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda metodlarning o'rni katta ahamiyatga ega. Interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar, didaktik o'yinlar, integrativ mashqlar va ijodiy topshiriqlar o'quvchilarda fikrni mustaqil shakllantirish va turli yechimlarni sinab ko'rish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, pedagogning nazariy bilimlari va psixologik sezgirligi dars jarayonida o'quvchilarning tafakkur salohiyatini to'liq ochishga yordam beradi ^[2, 3].

Shuningdek, pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bolalarning mantiqiy tafakkurini shakllantirish quyidagi kognitiv jihatlarni mustahkamlaydi:

1. Tahlil qilish va farqlash qobiliyati;
2. Solishtirish va umumlashtirish ko'nikmalari;
3. Xulosalar chiqarish va muammolarni hal etish ko'nikmalari;
4. Mustaqil fikrlash va kreativ qaror qabul qilish qobiliyati ^[3, 4].

Ushbu ko'nikmalar nafaqat maktabdagi akademik muvaffaqiyatni oshiradi, balki o'quvchilarning hayotiy va ijtimoiy rivojlanishida ham muhim ahamiyatga ega. Shuning uchun pedagogik jarayonni mantiqiy tafakkurni rivojlantirishga yo'naltirish har bir boshlang'ich sinf o'qituvchisi uchun dolzarb vazifa hisoblanadi.

Maqolaning maqsadi – boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslarini tahlil qilish, shuningdek, bu jarayonda samarali pedagogik yondashuv va strategiyalarni aniqlashdan iborat.

Tadqiqot vazifalari quyidagilar:

1. Bolalarda mantiqiy tafakkur rivojlanishi bo'yicha nazariy qarashlarni o'rganish;
2. Pedagogik va psixologik omillarni aniqlash, ularning mantiqiy tafakkurga ta'sirini tahlil qilish;
3. Boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkurini rivojlantirish uchun ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish ^[4].

Natijada, ushbu maqola boshlang'ich ta'lim jarayonida mantiqiy tafakkurni rivojlantirish bo'yicha nazariy va amaliy tavsiyalarni taqdim etadi, o'quvchilarning intellektual va kognitiv rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich ta'lim jarayonida mantiqiy tafakkurni rivojlantirish masalasi pedagogika va psixologiya fanlarida muhim o'rin egallaydi. L. S. Vygotskiy 1978-yilda chop etilgan "Mind in Society" asarida bolaning intellektual rivojlanishi ijtimoiy muhit va ta'lim jarayoni bilan chambarchas bog'liq ekanligini asoslab bergan. U ilgari surgan "yaqin rivojlanish zonasi" konsepsiyasi o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda pedagogik yordamning ahamiyatini ko'rsatadi. Mazkur yondashuv boshlang'ich ta'limda o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish orqali tafakkur jarayonini faollashtirishga xizmat qiladi.

J. Piaget 2000-yilda nashr etilgan "The Psychology of the Child" asarida bolalar tafakkurining bosqichma-bosqich rivojlanishini ilmiy asoslab bergan. Uning fikricha, boshlang'ich sinf yoshidagi bolalar konkret operatsiyalar bosqichida bo'lib, ular mantiqiy fikrlashni real predmetlar va vaziyatlar asosida shakllantiradi. Bu davrda ta'lim jarayonini muammoli vazifalar va amaliy mashg'ulotlar asosida tashkil etish o'quvchilarning tahlil va umumlashtirish ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

J. Bruner 1960-yilda chop etilgan "The Process of Education" asarida ta'limning spiral tamoyilini asoslab, bilimlarni bosqichma-bosqich murakkablashtirib borish orqali o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirish mumkinligini ta'kidlaydi. Uning yondashuviga ko'ra, o'quvchilar bilimlarni faol o'zlashtirishi uchun dars jarayonida izlanish, kashf etish va muammoli vaziyatlar muhim ahamiyatga ega. Bu esa boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy tafakkur va mustaqil fikrlashni shakllantirishga yordam beradi.

O'zbek olimlari tomonidan ham ushbu masala keng o'rganilgan. A. Shukurov 2019-yilda chop etilgan tadqiqotida boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish metodikasini ishlab chiqib, interfaol metodlar va didaktik vositalarning samaradorligini asoslab bergan. D. Karimova 2018-yildagi ishlarida pedagogik psixologiya nuqtai nazaridan o'quvchilarning kognitiv jarayonlari va ularni rivojlantirish omillarini tahlil qilgan. N. Islomova esa 2020-yilda ta'limda interfaol metodlarni qo'llash orqali o'quvchilarning fikrlash faolligini oshirish mumkinligini ilmiy asosda ko'rsatib bergan.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda ham mantiqiy tafakkurni rivojlantirish muhim yo'nalish sifatida qaraladi. L. Anderson va D. Krathwohl 2001-yilda Bloom taksonomiyasini takomillashtirib, bilimlarni tahlil, baholash va yaratish bosqichlari orqali rivojlantirish zarurligini ko'rsatgan. D. Johnson va R. Johnson 2014-yilda kooperativ ta'limning samaradorligini asoslab, guruhda ishlash o'quvchilarning mantiqiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishini ta'kidlaydi. Ushbu yondashuvlar boshlang'ich ta'limda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda kompleks va tizimli yondashuvni talab etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

"Pedagogik tadqiqot jarayoni faqat kuzatuv va eksperimentdan iborat emas, balki o'quvchilarning psixologik va kognitiv xususiyatlarini chuqur tahlil qilishni ham o'z ichiga oladi" ^[4].

Ushbu tadqiqot boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslarini aniqlashga qaratilgan. Tadqiqotning obyekti sifatida boshlang'ich sinf o'quvchilari, predmeti esa ularning mantiqiy tafakkur ko'nikmalari va ularni shakllantirish jarayonidagi pedagogik yondashuvlar tanlangan. Tadqiqot davomida o'quvchilarning tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish va xulosalar chiqarish qobiliyatlari, shuningdek, ularning individual psixologik xususiyatlari batafsil kuzatildi ^[5].

Tadqiqot Toshkent shahridagi 3 ta boshlang'ich maktabda olib borildi. Tanlanma sifatida 2–4-sinf o'quvchilari (120 nafar) tanlandi, ularning yoshi 7–10 yosh orasida edi. Tanlanma tasodifiy prinsip asosida amalga oshirildi, shuningdek, o'quvchilarning jinsi, akademik ko'rsatkichlari va psixologik xususiyatlari hisobga olindi.

Shu bilan birga, sinflar pedagogik tajriba o'tkazishga qulay bo'lgan sharoitlarda tanlandi. Tadqiqot davomida o'quvchilarning darsdagi faoliyati, mustaqil ishlar, muammolarni hal qilish jarayoni va ijtimoiy-muloqot qobiliyatlari batafsil kuzatildi [6].

"Kognitiv va psixologik monitoring o'quvchilarning tafakkur jarayonini ilmiy asosda baholash imkonini beradi" [7].

Tadqiqotda 5 ta asosiy metod qo'llanildi, ularning har biri o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini shakllantirish va baholashga xizmat qildi:

- Kuzatuv metodi:** dars jarayonida o'quvchilarning faoliyati, interfaol mashg'ulotlarga ishtiroki va muammolarni hal qilish jarayoni kuzatildi. Bu metod pedagogik yondashuvlarning samaradorligini aniqlashga xizmat qildi. Kuzatuv jarayonida o'quvchilarning diqqat darajasi, motivatsiyasi va ijtimoiy faolligi batafsil tahlil qilindi [8].
- So'rov va suhbatlar:** o'quvchilar bilan individual va guruh suhbatlari o'tkazilib, ularning fikrlash uslublari, qiziqishlari va pedagogik intervensiyalarga munosabati aniqlashga yordam berdi. Shu bilan birga, o'qituvchilardan dars jarayonidagi kuzatishlar va tavsiyalar ham tahlil qilindi [9].
- Psixologik testlar va diagnostik vositalar:** o'quvchilarning tahlil qilish, solishtirish va umumlashtirish qobiliyatini o'lchash uchun maxsus testlar qo'llanildi. Bu metod o'quvchilarning tafakkur darajasini raqamli va sifat jihatdan baholash imkonini berdi. Testlar orqali o'quvchilarning mantiqiy operatsiyalarini bajarish darajasi, xatoliklar tahlili va individual tafovutlar aniqlandi [4].
- Pedagogik eksperiment:** darslarda interfaol metodlar, didaktik o'yinlar va muammoli vaziyatlar qo'llanilib, ularning mantiqiy tafakkur rivojiga ta'siri tahlil qilindi. Eksperiment oldi va keyingi kuzatuvlar orqali o'quvchilarning tafakkur darajasi hamda metodlarning samaradorligi baholandi [5, 7].
- Analitik ishlar:** o'quvchilarga mantiqiy masalalar va vazifalar berilib, ularning tahlil qilish, xulosa chiqarish va muammolarni hal qilish ko'nikmalari chuqurroq o'rganildi. Shu metod yordamida o'quvchilarning individual qobiliyatlari, strategik fikrlash va pedagogik intervensiyalarga munosabati tahlil qilindi [6, 8].

"Pedagogik eksperiment va analitik vazifalar o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishga eng samarali usullardan biri hisoblanadi" [9].

Tadqiqot metodologiyasi nazariy yondashuvlar va ilmiy konsepsiyalarga tayangan. J. Piaget va L. Vygotskiyning bolalar tafakkurining rivojlanishi bo'yicha nazariyalari, shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlar va interfaol metodlar tadqiqotning nazariy poydevorini tashkil etdi [4, 5]. Shu bilan birga, bolalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishdagi psixologik va ijtimoiy-madaniy omillar ham hisobga olindi [6, 7].

Natijalarni tahlil qilish uchun sifat va miqdoriy metodlar qo'llanildi. Miqdoriy tahlil yordamida o'quvchilarning mantiqiy operatsiyalarini bajarish darajasi statistik usullar bilan aniqlanib, sinflar va guruhlar bo'yicha solishtirildi. Sifat tahlil esa kuzatuv va suhbatlar natijalarini tahlil qilib, o'quvchilarning tafakkur jarayonidagi xususiyatlarini aniqlashga xizmat qildi [8, 9].

Tadqiqot davomida etika masalalari hisobga olindi. O'quvchilarga va ularning ota-onalariga tadqiqot maqsadi tushuntirilib, roziliklari olindi. Ma'lumotlar maxfiyligi va shaxsiy ma'lumotlarning himoyasi ta'minlandi [4, 6] (1-jadval).

1-jadval: Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy tafakkurni rivojlantirishga qaratilgan tadqiqot metodlari va ularning ilmiy-amaliy ahamiyati

No	Metodlar	Qo'llash maqsadi	Tadqiqot vazifasi	Natija	Ilmiy-amaliy ahamiyati
1	Kuzatuv	Dars jarayonida o'quvchilarning fa-oliyati va tafakkurini kuzatish	Interfaol metodlar samaradorligini aniqlash	O'quvchilarning mantiqiy operatsiyalarini bajarish darajasi kuzatildi	Pedagogik jarayonda samarali usullarni aniqlash
2	So'rov va suhbat	O'quvchilar va o'qituvchilarning fikrlash xususiyatlarini aniqlash	Mantiqiy tafakkur va qiziqishlarni baholash	O'quvchilarning fikrlash uslublari va qiziqishlari tahlil qilindi	Pedagogik yondashuvni individual xususiyatga moslashtirish imkoniyati
3	Psixologik testlar	Mantiqiy operatsiyalarni ilmiy asosda o'lchash	Tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish ko'nikmalarini aniqlash	O'quvchilarning tafakkur rivojlanish darajasi aniqlanib, raqamli natija	Kognitiv rivojlanish darajasini baholash va pedagogik tavsiyalar berish

4	Pedagogik eksperiment	Interfaol va muammoli metodlarni qo'llash orqali natijalarni tahlil qilish	Ta'lim jarayonida mantiqiy tafakkur rivojini kuzatish	Metodlarning samaradorligi va o'quvchilarning mantiqiy tafakkur o'sishi	Amaliy darslarda metodlarni qo'llash va takomillashtirish imkoniyati
5	Analitik ishlar	O'quvchilarning tafakkur jarayonini chuqurroq o'rganish va natijalarni solishtirish	Mantiqiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirish va o'lchash	O'quvchilarning tafakkur o'sishi va individual qobiliyatlarini kuzatildi	Pedagogik intervensiyalar samaradorligini tahlil qilish va tavsiyalar berish

TAHLIL VA NATIJALAR

“Mantiqiy tafakkur bolalarning mustaqil fikrlashini shakllantirishda eng muhim omillardan biridir” [7].

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy operatsiyalarini rivojlantirish pedagogik jarayonning samaradorligi bilan bevosita bog'liqdir. Kuzatuv va test natijalari asosida olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatdiki, interfaol metodlar va muammoli vazifalarni qo'llash orqali o'quvchilarning tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish va xulosalar chiqarish qobiliyatlarini sezilarli darajada o'sadi [8]. Bu esa nafaqat ularning akademik ko'rsatkichlariga ijobiy ta'sir qiladi, balki mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvning shakllanishiga ham xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, pedagogik jarayonda interfaol metodlarni muntazam qo'llash o'quvchilarning diqqat va e'tibor darajasini oshiradi, shuningdek, ularning darsga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda individual yondashuv, qiziqish va motivatsiyani hisobga olish juda muhim. Masalan, 2–3-sinf o'quvchilari interfaol va didaktik o'yinlar orqali muammoli vazifalarni yechishda faol bo'lib, yangi ma'lumotlarni tezroq tahlil qilgan, xulosalar chiqarishda kam xato qilgan va o'z natijalarini baholashda ishonch hosil qilgan. Shu bilan birga, guruh ishlarida hamkorlik qobiliyati kuchaygani, ularning muloqot va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirgani kuzatildi. O'quvchilarning mantiqiy tafakkur jarayonidagi o'sish darajasi metodlar va vazifalar turiga bog'liq bo'lib, interfaol yondashuvni qo'llash ularni murakkab vazifalarni mustaqil yechishga rag'batlantiradi [7, 8].

Natijalar shuni ko'rsatadiki, pedagogik eksperiment va analitik vazifalar yordamida o'quvchilarning tafakkur jarayoni tezlashadi, mustaqil fikrlash va kreativ yondashuv rivojlantiriladi. Eksperiment sinflarida o'quvchilar yangi ma'lumotlarni tezroq qabul qilgan, ularni tahlil qilib, mantiqiy operatsiyalarni samarali bajarishgan. Shu bilan birga, eksperiment natijalari o'quvchilarning muammoli vazifalarni hal qilishdagi strategik fikrlashini kuchaytirgani kuzatildi, bu esa pedagogik samaradorlikni yanada oshirdi [7].

Shu bilan birga, tahlil va sintez ko'nikmalarini rivojlantirish o'quvchilarning mustaqil fikrlashini shakllantiradi va o'quv jarayonida o'z-o'zini baholash imkonini beradi. O'quvchilar turli vazifalarni bajarishda o'z natijalarini baholash orqali xatolarini aniqlashni o'rganadi, bu esa ularning metakognitiv qobiliyatlarini rivojlantiradi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, interfaol va muammoli metodlar qo'llanilganda o'quvchilarning tafakkur jarayoni sifat jihatdan sezilarli o'sadi, shuningdek, ularning kreativ fikrlash darajasi va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati oshadi.

Natijalar pedagogik amaliyotda quyidagi xulosalarni chiqarishga imkon berdi:

1. Interfaol metodlar va muammoli vazifalar boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini samarali rivojlantiradi. Shu bilan birga, ular dars jarayoniga faolroq ishtirok etadi va murakkab vazifalarni bajarishda o'zlarini sinab ko'radi.
2. O'quvchilarning individual psixologik xususiyatlari va motivatsiyasini hisobga olish pedagogik yondashuv samaradorligini oshiradi, shu bilan har bir o'quvchi o'z potensialini maksimal darajada rivojlantiradi.
3. Analitik vazifalar, tahlil va sintez ko'nikmalarini rivojlantirish orqali o'quvchilar mustaqil fikrlashni egallaydi, o'z xatolarini aniqlash va to'g'rilash qobiliyati shakllanadi.
4. Didaktik o'yinlar va guruh ishlari pedagogik jarayonni qiziqarli va samarali qiladi, bolalar o'zaro hamkorlik va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi.
5. Metodlar kombinatsiyasi (interfaol, muammoli, analitik va didaktik) pedagogik samaradorlikni oshiradi va bolalarning mantiqiy tafakkurini har tomonlama rivojlantiradi [7, 8].

“Pedagogik va psixologik asoslar birlashganda boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkur jarayonida eng yuqori natijalarga erishadi” [7].

Umuman olganda, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishning samarali yo'llari interfaol, muammoli, analitik va didaktik metodlarni birlashtirishdan iborat.

Shu bilan birga, psixologik xususiyatlarni hisobga olish, individual yondashuv va motivatsiya tizimi metodlarning amaliy samaradorligini oshiradi. Tadqiqot natijalari shuni ham ko'rsatdiki, bunday yondashuv o'quvchilarning ijodiy fikrlash, muammolarni hal qilish va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlarini yanada rivojlantiradi, shuningdek, pedagogik jarayonni sifat jihatdan yaxshilaydi [7, 8].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol, muammoli, analitik va didaktik metodlarni uyg'un qo'llash eng samarali hisoblanadi. Kuzatuv, suhbatlar, psixologik testlar, pedagogik eksperiment va analitik vazifalar yordamida olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatdiki, o'quvchilarning tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish va xulosalar chiqarish qobiliyatlari sezilarli darajada oshadi. Shu bilan birga, individual psixologik xususiyatlar, motivatsiya va qiziqish darajasi pedagogik yondashuv samaradorligini belgilovchi muhim omillardir [7, 8].

Olingan natijalar pedagogik amaliyot uchun katta ahamiyatga ega. Interfaol va muammoli metodlarni qo'llash orqali o'quvchilar nafaqat mantiqiy tafakkur, balki mustaqil fikrlash, kreativ yondashuv va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Didaktik o'yinlar va guruh ishlari esa dars jarayonini qiziqarli qiladi, bolalarning ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, metodlarni uyg'unlashtirib qo'llash pedagogik jarayonni samarali qilish va o'quvchilarning o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini shakllantirish imkonini beradi [7, 8].

Tadqiqot asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi. Boshlang'ich ta'limda interfaol va muammoli metodlarni muntazam qo'llash tavsiya etiladi, bu o'quvchilarning tafakkur jarayonini rivojlantiradi va mustaqil fikrlashni mustahkamlaydi. Pedagoglar har bir o'quvchining individual xususiyatlari va motivatsiyasini hisobga olgan holda dars jarayonini shakllantirishi lozim, ayniqsa guruh ishlari va didaktik o'yinlarda. Tahlil va sintez ko'nikmalarini rivojlantirish uchun analitik vazifalarni darslarga kiritish, shuningdek, o'quvchilarning natijalarini o'zlari baholashiga imkon yaratish zarur. Interfaol, muammoli va didaktik metodlarni uyg'un qo'llash orqali bolalarning tafakkur jarayoni yanada sifatli va samarali bo'ladi, darslar esa qiziqarli va ijodiy tashkil etiladi [7, 8].

Umuman olganda, tadqiqot shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich ta'limda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik strategiyalar qo'llanganda, o'quvchilarning tafakkuri, ijodiy fikrlashi, mustaqil qaror qabul qilish va muammolarni hal qilish qobiliyatlari sezilarli darajada oshadi. Shu bilan birga, metodlarning uyg'unligi va individual yondashuv pedagogik jarayonni maksimal darajada samarali qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Vygotskiy, L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. – Harvard University Press, 1978. – 45–78-b.
2. Piaget, J. *The Psychology of the Child*. – Basic Books, 2000. – 102–145-b.
3. Bruner, J. *The Process of Education*. – Harvard University Press, 1960. – 88–120-b.
4. Shukurov, A. *Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish metodikasi*. – Toshkent: O'zbekiston, 2019. – 35–60-b.
5. Karimova, D. *Pedagogik psixologiya va didaktika asoslari*. – Toshkent: Fan, 2018. – 50–75-b.
6. Islomova, N. *Ta'limda interfaol metodlarni qo'llash*. – Toshkent: Ta'lim nashriyoti, 2020. – 20–48-b.
7. Anderson, L., Krathwohl, D. *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy*. – Longman, 2001. – 25–60-b.
8. Johnson, D., Johnson, R. *Cooperation and the Use of Cooperative Learning in the Classroom*. – Cambridge University Press, 2014. – 77–102-b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.